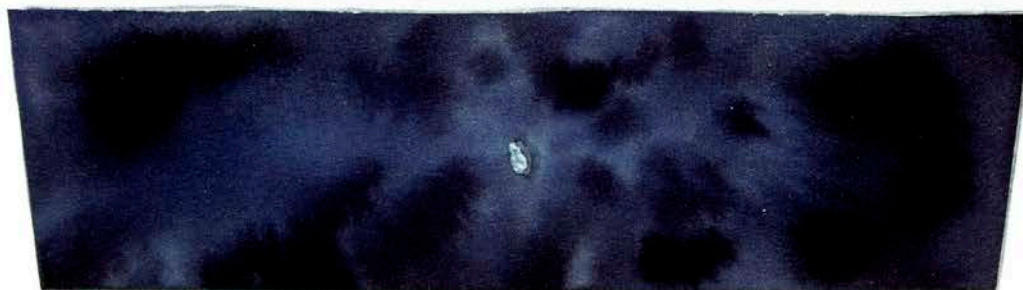

We leven in een beeldcultuur. Wat betekent dat voor het medium op het snijvlak van roman en film? De nieuwste generatie Nederlandse stripmakers ziet de toekomst zonnig tegemoet.

Door Noël Ummels

**TEKENEN
VAN
DEZE
TIJD**

Kyanut ter Meulen breekt graag uit de traditionele kaders van de strip, zoals op deze pagina's.

Heeft de strip nog toekomst? Júíst de strip, als je Fabrice Douar (57), verantwoordelijk voor de stripcollectie van het Louvre, mag geloven. Bezoek een stripbeurs en je weet hoe vergrijzing eruitziet. Toch stelt hij in het vakblad Stripschrift: 'Streetart, videogames en strip worden dé kunstvormen van de toekomst. Waarom? De stripkunst is een synthese van alle voorgaande kunstvormen: tekeningen, literatuur, cinema ... Het is typisch van deze tijd om disciplines samen te laten smelten en de strip slaagt daar als geen ander in.'

Die toekomst heeft zich verzameld in *Nieuwe garde*, een kloek boek van uitgeverij annex stripjournalistiek platform 9e Kunst. Met 57 stripmakers uit Nederland en Vlaanderen, die zich voorstellen in een kort verhaal.

De jongste is Suze Scholten (20). Zij toont in *Gegrepen* hoe je van die dagen hebt dat je met je ziel onder de arm loopt, niet wetend wat je met het leven aan moet. 'Het ging thuis en op school niet lekker en dan was er ook nog corona. Ik zat opgesloten in mijn hoofd en in het verhaal breng ik dat tot uiting.'

Storytelling

School is ArtEZ in Zwolle, de richting Comic Design. Hoe ze er terecht kwam? 'De tekenleraar op de middelbare school had het aangeraden. Het is een heel goede keuze gebleken. Als kind droomde ik ervan striptekenaar te worden en later dacht ik hoe vet het zou zijn om graphic novels te maken. Door de opleiding verbeter je je waarneming en je leert veel over storytelling: scenario, lichaams-

‘Als kind wilde ik striptekenaar worden; hoe vet zou het zijn om graphic novels te maken’

Suze Scholten legt veel vertelkracht in houdingen en blikken. Drama zonder woorden.

taal, dialogen. Zo ontwikkel je als vanzelf je tekenvaardigheid. Als ik zie waar ik in mijn derde jaar sta denk ik: wow.'

Ook haar schoolgenoot Kyanut ter Meulen (23) komt met een intiem en persoonlijk verhaal, over het verlies van haar moeder tien jaar geleden. 'Wat zou je ervan vinden als ik in slaap werd gebracht?' vraagt moeder. De tweede keer berust het kind door niet nee te zeggen. 'Ik wist niet goed hoe ik met haar dood moest omgaan', vertelt Ter Meulen. 'Daardoor kwam het jaren later extra hard aan: wat is er in hemelsnaam gebeurd? Door er een strip van te maken kon ik het loslaten, hoef ik er niet meer continu aan te denken. Het heeft me geholpen in het rouwproces.'

Gestrest

Haar studiekeuze verliep zonder gepieker. 'Het was heel impulsief, zonder na te denken over de toekomst. Andere opties waren diergeneeskunde en biologie, maar dat trok me minder. Ik wilde iets leuk doen: tekenen en verhalen vertellen. Nu, voor mijn afstuderen, ben ik wel gestrest over wat hierna komt. Het zal moeilijk zijn werk te vinden en ik weet ook nog niet of ik iets met strips wil of illustreren, of allebei.' ArtEZ bereidt je wel goed voor op de toekomst, zegt ze. 'Ze doen hun best je te helpen, ook met netwerken. En we krijgen gastcolleges van professionals die over hun werkwijze praten en over hoe je werk kunt vinden.'

Spijt van haar keuze heeft ze dan ook niet. 'Ik heb veel geleerd, vooral om onderzoekend te kijken en goed na te denken over wat je precies wilt vertellen.' Hoewel haar werk prachtig is, beseft ze nu dat het esthetische ondergeschikt is aan het overbrengen van de bood-

Lianne (Lee) Hazendonk over dit schilderij: 'Het is een van mijn recentste en mooiste werken.'

schap. 'Het hoeft niet altijd mooi te zijn.' Ter illustratie wijst ze op het wild-expressieve werk van Marsuro (Mars Oosterveld) in *Nieuwe garde*, niet voor niets getiteld *Wervelwind*. 'Ik vind die flexibele lijnen heel gaaf, heel dynamisch en vrij. En *relatable*.' Herkenbaar, want over de worsteling van het maakproces.

Auteursstrip

Het maakproces is niet alleen een creatieve worsteling, maar ook een economische. Toch ziet Mara Joustra (40), opleidingshoofd van Comic Design, het niet somber in voor haar pupillen. 'De klassieke strip zoals *Kuifje* en *Asterix* is op z'n retour, maar andere vormen maken een enorme groei door, waaronder fantasy, manga, strip-journalistiek en webcomics. Dat is wat jonge mensen lezen, zoals onze studenten.'

Ze zegt dat de opleiding zich richt op verhalende strips waarin karakters een ontwikkeling doormaken: de graphic novel, oftewel auteursstrip, in navolging van de auteursfilm. Al stuit het nog regelmatig op afkeuring als strip en kunst in één adem genoemd worden. 'Dat heeft alles te maken met het calvinisme, het oeridee dat beelden slecht zijn', denkt Joustra. 'In katholieke landen ligt dat heel anders. Bij ons moet de strip zich steeds opnieuw bewijzen.'

Het is ook een beetje tegen de verdrukking in dat ArtEZ een striprichting aanbiedt, als enige kunstacademie in Nederland. Maar het voorziet in een behoefte, want de opleiding begon in 2009 met twee studenten en nu zijn het er tien tot vijftien per jaar. Met bekende onderdelen als klassieke tekenles, filosofie en

Nog regelmatig stuit het op afkeuring wanneer strip en kunst in één adem worden genoemd

Pagina uit het verhaal 'Schuld', van Hazendonk, waarin iemand niet bij een ander in het krijt wil staan.

kunstgeschiedenis enerzijds en scenario, visualisatie, vormgeving en digitale hulpmiddelen anderzijds. Zo is het hele spectrum van strips maken gedekt. Joustra: 'Bij kunstgeschiedenis leer je wat er al bestaat en hoe zich dat verhoudt tot jouw werk, bij filosofie verruim je je blik op de wereld. Essentieel om een goed verhaal te vertellen.'

Crowdfunding

Een verhaal met een onderliggende boodschap is voor Lianne (Lee) Hazendonk (36) een missie. 'Ik ben non-binair en merk dat representatie van non-binair in de media schaars is. In mijn werk doe ik daar graag iets aan, ook voor niet-blank, niet-westers en niet maatje nul. Representatie is voor iedereen belangrijk.' Hazendonk, die werkt onder het pseudoniem Leeminarium, studeerde Design for Virtual Theatre and Games, aan de HKU.

Na een dienstverband in de game-industrie en een docentschap op hogescholen kwam een oude liefde bovendrijven. 'Ik heb altijd strips gelezen en ging als tienjarige zelf strips maken. Stelde natuurlijk weinig voor, maar het tekenen en vertellen vond ik superleuk. Dat heb ik weer opgepakt. Ik dacht: waarom zou ik niet najagen wat me als kind al zo goed beviel?'

Het resulteerde niet alleen in het korte verhaal *Schuld*, over een ontluikende liefde, maar ook in een project. 'Een graphic novel van zo'n honderd pagina's. Ik wil een crowdfunding doen en het in eigen beheer uitgeven, om zelf de rech-

ten en de regie te behouden. Nee, rijk word je er niet van, maar de verdiensten in de game-industrie vallen ook tegen, hoor.'

Om een publiek aan zich te binden manifesteert Hazendonk zich op sociale media en op het kunstenaarsplatform Patreon. 'Met voor 99 procent leuke reacties. De community geeft me een fijn gevoel van herkenning.' Diens belangrijkste bron van inkomsten is opmerkelijk: 'Ik ontwerp characters voor Dungeons & Dragons, in opdracht van particulieren. Dus

als jij in het spel een elf met pijl en boog wilt zijn, dan teken ik die voor jou.'

Plan B

Met het oog op háár inkomsten heeft Suze Scholten een plan B, maar ze hoopt dat het met plan A ook goed zal komen. 'Ik ben jong en kan nog een docentenopleiding doen, maar het liefst maak ik graphic novels. In Frankrijk en België is het groot, hier komt er steeds meer aandacht voor.'

'Een graphic novel is niet zo maar een boek met plaatjes', legt ze uit. 'Je moet gezichtsuitdrukkingen en houdingen begrijpen om het verhaal te volgen. Voor mij is het alsof je naar een film kijkt.'

Generatiegenoot Ter Meulen heeft haar werk al naar uitgever gestuurd, en: 'Ze reageren enthousiast.' Dat biedt perspectief, maar de gouden striptoeekomst die Douar voorspelt, die is wat al te utopisch, toch?

'Ik denk dat hij gelijk heeft', zegt opleidingshoofd Joustra. 'Er komt een generatie aan die is opgegroeid in een beeldcultuur. Voor nieuwe vormen van verhalen vertellen is de strip heel werkbaar. Tegen potentiële studenten wil ik zeggen: volg je hart als je de intrinsieke drive hebt om verhalen te vertellen en je stem wilt laten horen. Met de aanwas van talent heeft de strip een grote toekomst.' □

NIUWE GARDE

Het boek over de nieuwe generatie stripmakers van 9e Kunst is te koop voor €20. 9ekunst.nl

'Rijk word je er niet van, maar de verdiensten in de game-industrie vallen ook tegen, hoor'